

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ (Ε.ΘΕ.Μ)

Σωματείο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα (Αρ. Απ. Πρωτ. Αθηνών 3178/88)

Διεύθυνση: Αμερικής 17- 4ος Όροφος -106 72 Αθήνα Τηλ.: 210 - 3611739,
τηλ/φαξ: 210 - 3626486, Website: www.ethem.gr, E-mail: info@ethem.gr

Αθήνα, 20 Ιουνίου 2019

Πρόταση

Για ένταξη υδατικών έργων Θεσσαλίας

στο υπό έγκριση πρόγραμμα χρηματοδότησης της ΕΕ -
(ολοκλήρωση έργων άνω Αχελώου)

Α. Το Υδατικό ζήτημα της Θεσσαλίας

Η Θεσσαλία αποτελεί μοναδικό παράδειγμα υδατικού διαμερίσματος με τόσο επείγοντα υδατικά προβλήματα, που αγγίζουν τα όρια μεγάλης οικολογικής καταστροφής, με κύριο χαρακτηριστικό το μονίμως ελλειμματικό υδατικό ισοζύγιο.

Το πρόβλημα όχι μόνο έχει παραμείνει άλυτο αλλά διαρκώς επιδεινώνεται, ενώ η ανορθολογική και καταστροφική για το περιβάλλον διαχείριση των υδάτινων πόρων συνεχίζεται. Η κατάσταση χαρακτηρίζεται από ποιοτική υποβάθμιση των υδατικών πόρων και την ανεπαρκή αξιοποίηση του επιφανειακού υδατικού δυναμικού.

Κατά την τελευταία δεκαετία, με την ευκαιρία της εκπόνησης (για πρώτη φορά) Σχεδίων Διαχείρισης Υδάτων (ΣΔΥ) κατά υδατικό διαμέρισμα, έχουν διαμορφωθεί και για την Θεσσαλία οι στρατηγικές αντιμετώπισης του ενιαίου υδατικού προβλήματος, οι οποίες συνίστανται σε τρεις βασικές κατευθύνσεις :

1. Μείωση καταναλώσεων (Γεωργία),

2. Κατασκευή (βραχυ-μακροπρόθεσμα) μεσαίου και μικρού μεγέθους ταμιευτήρων πέριξ του κάμπου, επί της λεκάνης Πηνειού (Σκοπιά Φαρσάλων, Νεοχώρι, Ελασσόνα, Πύλη, Μουζάκι κ.α), και
3. Ενίσχυση του υδατικού δυναμικού της Θεσσαλίας με μεταφορά πρόσθετων υδάτων από την (θεσσαλική) λεκάνη απορροής του Άνω Αχελώου, με την κατά προτεραιότητα ολοκλήρωση των ημιτελών εγκαταλειμμένων έργων στον Άνω Αχελώο, δηλαδή το φράγμα Συκιάς και την συνδετήρια με αυτό σήραγγα μεταφοράς νερού προς την Θεσσαλία (στην Δρακότρυπα Μουζακίου), παρέχοντας την δυνατότητα αξιοποίησης των υδάτων για πολλαπλούς σκοπούς.

Ας σημειωθεί ότι το εν λόγω σχέδιο συμπίπτει με το εγκεκριμένο πρόγραμμα της ΝΔ και έχει συμπεριληφθεί στις εξαγγελίες του πρωθυπουργού κ. Κυρ. Μητσοτάκη.

B. Οι στόχοι της πρότασης

Έχοντας πλέον απομακρυνθεί κατά 40 έτη από την «φιλολογία» περί «εκτροπής Αχελώου», στις σημερινές συνθήκες οι στόχοι ολοκλήρωσης των έργων μεταφοράς υδάτων διαμορφώνονται ως εξής :

1. Υδατική Ασφάλεια. Σε περιπτώσεις ακραίων καταστάσεων ξηρασίας – λειψυδρίας, ο ταμιευτήρας Συκιάς, μετά την ολοκλήρωσή του, θα προσφέρει αντικειμενικά το (επιβαλλόμενο και από τις Ευρωπαϊκές Οδηγίες) υδατικό απόθεμα ασφαλείας στο υδατικό μας διαμέρισμα και την ανάλογη προστασία από την (αναμενόμενη) δριμύτητα των φαινομένων.
2. Οικολογική αποκατάσταση. Με την ολοκλήρωση των έργων παρέχεται η δυνατότητα ώστε τα ύδατα του Ταμιευτήρα Συκιάς, μέσω της σήραγγας, να μεταφέρονται σε διάφορες περιοχές με προβληματικούς – εξαντλημένους υπόγειους υδροφορείς, όπου σταδιακά θα καλύψουν ένα μέρος από το **τεράστιο έλλειμμα των 3 δισεκατομμυρίων κ. μ. νερού** που δημιουργήθηκε τις τελευταίες δεκαετίες από τις «ληστρικές» υπεραντλήσεις.

Το θέμα αυτό αποτελεί αναμφίβολα το **ΜΕΓΙΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ** της Θεσσαλίας, ενώ ταυτόχρονα οδηγεί σε δραματική εκτίναξη του κόστους παραγωγής στη Γεωργία.

Τέλος, η ενίσχυση του υδατικού δυναμικού θα επιφέρει, με αποθετικό τρόπο, προστασία στα επιφανειακά οικοσυστήματα (ποταμοί, λίμνες) που κάθε χρόνο ουσιαστικά καταστρέφονται κατά την περίοδο των αρδεύσεων.

3. Κλιματική αλλαγή. Η χρήση επιφανειακών υδάτων από τους προτεινόμενους ταμιευτήρες (Συκιά, κ.α.) θα επιφέρει σημαντική μείωση των τεράστιων ποσοτήτων ενέργειας που χρησιμοποιείται για τις 33.000 (περίπου) γεωτρήσεις (εκτιμώμενη ετήσια κατανάλωση 700.000 Mwh) με θετικό αντίκρυσμα στην υποκατάσταση ορυκτών καυσίμων και στην εκπομπή CO₂, ενώ παράλληλα θα αμβλύνει τις υψηλές θερμοκρασίες της ατμόσφαιρας στην περιοχή, θα περιορίσει τις απώλειες γεωργικών εδαφών και την εντεινόμενη διάβρωσή τους. Τέλος, θα συμβάλλει στην διατήρηση και επέκταση καλλιεργειών υψηλής αξίας στην περιοχή.
4. Παραγωγή «πράσινης» ενέργειας μέσω της υδροηλεκτρικής αξιοποίησης των υδάτων του Ταμιευτήρα Συκιάς. Ειδικά στο έργο αυτό υπάρχουν όλες οι απαραίτητες προϋποθέσεις για «διπλή» παραγωγή ενέργειας, αφενός προς τον ρου του Αχελώου αφετέρου προς την λεκάνη Πηνειού (περιοχή Μουζακίου, σύστημα άντλησης – ταμίευσης), κάτι που εξασφαλίζει την «αποθήκευση» ηλεκτρικής ενέργειας με απόλυτα οικολογικό τρόπο, αλλά και την μείωση της ενεργειακής εξάρτησης της χώρας.
5. Πρωτογενής τομέας. Η αξιοποίηση μέσω μεταφοράς μέρους των υδάτων του Ταμιευτήρα Συκιάς για την κάλυψη **αναγκών άρδευσης στον θεσσαλικό κάμπο** (σε συνδυασμό με το υδατικό δυναμικό των ταμιευτήρων εντός της λεκάνης Πηνειού) θα δημιουργούσε έναν προνομιακό χώρο για επενδύσεις στον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα στην περιοχή. Όλα τα παραπάνω θα συμβάλλουν θετικά στον στόχο της «διατροφικής ασφάλειας», ο οποίος, ειδικά μετά την πανδημία, αποκτά ιδιόζουσα σημασία για την οικονομία της χώρας και την ζωή των πολιτών. Επιπλέον θα οδηγήσει σε αύξηση θέσεων εργασίας στον πρωτογενή τομέα και σε ενίσχυση του ακαθάριστου γεωργικού εισοδήματος στη Θεσσαλία. Τέλος οι νέες συνθήκες θα επιτρέψουν ώστε η διαχείριση των αρδευτικών υδάτων να γίνεται με βιώσιμο και ορθολογικό τρόπο (αιετορική διαχείριση).

6. Υδρευση πόλεων και οικισμών. Ένας τομέας κρίσιμης σημασίας, καθότι η Θεσσαλία, στο μεγαλύτερο μέρος της (περίπου κατά 80%), υδρεύεται από υπόγεια νερά, με όλες τις συνέπειες στην υγεία και στην οικονομική επιβάρυνση των καταναλωτών.

Είναι προφανές ότι όλοι οι προαναφερθέντες στόχοι της υποβαλλόμενης πρότασης είναι απολύτως συμβατοί με τις διακηρυγμένες κατευθύνσεις του κυβερνητικού έργου (παραγωγικότητα, ανταγωνιστικότητα, αγροτική πολιτική, περιβαλλοντική βιωσιμότητα, κλιματική αλλαγή, απασχόληση, οικονομική και κοινωνική συνοχή, ενεργειακός μετασχηματισμός/ ανανεώσιμες πηγές / πράσινη ενέργεια κ.α.), ομοίως δε συμβατοί με τα κριτήρια επιλεξιμότητας που τίθενται (όπως αναφέρεται σε σχετικές ανακοινώσεις) από την ΕΕ για το νέο χρηματοδοτικό πρόγραμμα.

Γ. Προϋποθέσεις επανεκκίνησης έργων Αχελώου

Για την επανεκκίνηση των ημιτελών έργων και της επανέναρξης των διαδικασιών της (υπό εκκρεμότητα) νέας περιβαλλοντικής αδειοδότησης απαιτείται η λήψη πολιτικών αποφάσεων σε επί μέρους θέματα και η άρση των εμποδίων, τα οποία δημιουργήθηκαν, αφενός εξ' αντικειμένου λόγω της πολυετούς εγκατάλειψης της υπόθεσης, αφετέρου από εμβόλιμες υπονομευτικές αποφάσεις της απελθούσας κυβέρνησης. Τα κυριότερα είναι :

1. Άμεση τροποποίηση (ενδεχόμενα με νομοθετική διαδικασία) του αναθεωρημένου από το 2017 Σχεδίου Διαχείρισης Υδάτων και επαναφορά στις επιλογές της κυβέρνησης Σαμαρά (ΣΔΥ-2014), έτσι ώστε να επιτρέπεται η ενίσχυση του υδατικού δυναμικού της Θεσσαλίας από τα ύδατα του Άνω Αχελώου.
2. Πολιτική απόφαση για την παραγωγή ενέργειας από την Συκιά προς τον ρου του Αχελώου αλλά και προς την ΛΑΠ Πηνειού (Μουζάκι) μέσω της υφιστάμενης σήραγγας, με το σύστημα άντλησης – ταμίευσης (υπάρχει σχετική προκαταρκτική μελέτη). Επιλογή φορέα υλοποίησης των μονάδων ηλεκτροπαραγωγής (υπάρχει ενδιαφέρον από την ΔΕΗ).
3. Απόφαση για την μετεγκατάσταση του Μοναστηριού Αγ. Γεωργίου Μυροφύλλου και προστασία από την κατάκλιση.

4. Διαβούλευση και προσαρμογή σε επιμέρους παρατηρήσεις της απόφασης του ΣτΕ (αριθμός 26/2014), σαφής προσδιορισμός του νέου σχεδίου αξιοποίησης των υδάτων του Αχελώου, τεκμηρίωση της έννοιας του «δημοσίου συμφέροντος» για τους σκοπούς των έργων, τεκμηρίωση της οικολογικής βιωσιμότητας, Κ.Ο.Κ.

Για το Δ.Σ. της Εταιρείας Θεσσαλικών Μελετών (Ε.ΘΕ.Μ.)

Ιωάννης Καλλές (Πρόεδρος Ε.ΘΕ.Μ.): 210 3615649,
infokalles@gmail.com